

Steeds meer hoosbuien

Hoe houden we de regen buiten?

Extreme regenbuien zorgen in Nederland steeds vaker voor schade aan huizen. Wat kun je doen om je daartegen te beschermen?

TEKST ILSE AKKERMANS FOTOGRAFIE MARK VAN DEN BRINK EN HENK VEENSTRA

Felle hoos- en onweersbuien veroorzaakten eind mei bijna 10 miljoen euro aan schade aan Nederlandse huizen. Takken vlogen tegen woningen aan, kelders en woongedeelten liepen onder, schuttingen werden omver geblazen. Sommige huizen waren door waterschade zelfs tijdelijk onbewoonbaar. Bij extreme regen claimen huiseigenaren gemiddeld 2.000 euro schade bij hun opstal- of inboedelverzekering, stelt verzekeraar Reaal. Extreme regen en hagel gaan volgens het Verbond van Verzekeraars de komende decennia voor meer schade zorgen dan ze eerder dachten. Zonder maatregelen neemt de schade voor op-

stal-, inboedel- en autoverzekeringen samen in het meest extreme klimaat-scenario met ruim een kwart miljard euro per jaar toe.

Reden voor gemeenten, provincies en waterschappen om afgelopen zomer het kabinet op te roepen met geld over de brug te komen, om meer tegen overlast door hoosbuien te kunnen doen. 'De weersomstandigheden die we voor 2050 verwachtten, treden nu al op', schreven ze aan de minister van Infrastructuur en Waterstaat.

Wat je zelf kunt doen

Als huiseigenaar kun je zelf twee dingen doen: maatregelen aan en rond huis

Meer geld graag

Gemeenten, provincies en waterschappen riepen in juni het kabinet op geld beschikbaar te stellen voor een versnelde aanpak van wateroverlast door hoosbuien.

Waterwet

Het Rijk bereidt een wijziging in de Waterwet voor om meer geld vrij te kunnen maken voor de preventie van wateroverlast, liet minister Ollongren in september weten aan de Kamer.

'We gebruiken de beerput om regen op te vangen'

Astra Loning (43) en Arno Pennings (56), Zoeterwoude

'We wonen sinds zes jaar in een vrijstaand huis uit 1905 met tuin en een voormalige koeienstal, in een drassig gebied. Het huis hebben we verbouwd. In de tuin zat een oude beerput van tweeduizend liter, waarin we regenwater opvangen. Met het water spoelen we onze toiletten door, we hebben er extra leidingen voor aangelegd. Ook de buitenkranen zijn op de put aangesloten, zodat we met regenwater de tuin kunnen sproeien of de auto wassen. Als de put vol is, loopt het water naar de sloot achter het huis. De oude koeienstal is nu onze werkruimte. Hemelwater loopt van het dak in twee regentonnen. En we zijn bezig met een uitbouw, waar een groen sedumdak op komt. Uit de tuin hebben we bestrating weggehaald en vervangen door grind op roosters met doek. De kosten zijn in totaal ongeveer 2.000 euro. Daar gaat subsidie van de gemeente voor het groene dak en een regenton nog vanaf.'

Nieuwbouw

Minister Ollongren vindt dat gemeenten en provincies bij nieuwbouw rekening moeten houden met het veranderen van het klimaat.

treffen om waterschade te beperken, en je verzekeren tegen de schade die onverhoopt toch optreedt. Om met het laatste te beginnen: de meeste huiseigenaren hebben een opstalverzekering. Heb je een hypotheek, dan zal de bank dat vrijwel zeker van je hebben gevraagd. De opstal van je huis is het gebouw exclusief de grond. Volgens de wet is een opstalverzekering niet verplicht, maar als het huis - het onderpand - niet goed is verzekerd, verstrekt de bank meestal geen hypotheek. Schade aan een huis kan behoorlijk oplopen, dat risico willen geldverstrekkers niet lopen. Met een inboedelverzekering kun je je verzekeren tegen schade aan alles wat er aan waarde (roerende zaken) in je huis staat. Ter indicatie: een opstalverzekering kost bij Reaal gemiddeld 136 tot 177 euro per jaar, een inboedelverzekering gemiddeld 71 tot 88 euro per jaar. De prijs is afhankelijk van de dekking (basis of allrisk), het bouwjaar van het huis, de herbouwwaarde respectievelijk de waarde van de inboedel en het eigen risico. Elke verzekeraar hanteert zijn eigen premies.

Waarvoor je precies verzekerd bent, verschilt per verzekeraar. Zo ben je met de opstalverzekering van Reaal verzekerd voor 'het onvoorzien bin-

'De weersomstandigheden die we voor 2050 verwachten, treden nu al op'

nendringen van regen, hagel, smelt- of rioolwater' en voor 'overstroming na hevige plaatselijke regen'. Maar niet voor onder andere grondwater dat je woning binnenkomt, neerslag die binnenkomt via openstaande deuren of (kelder-)ramen en 'een overstroming doordat een dijk, kade, sluis of andere waterkering doorbreekt of overstroomt'.

Dit laatste geldt nog voor de meeste verzekeraars, maar waarschijnlijk gaat dat veranderen. In het adviesrapport *Overstromingen 2018* schrijft het Verbond van Verzekeraars dat 'lokale overstromingen' voortaan binnen de dekking van opstal- en inboedelverzekeringen kunnen vallen. Die kunnen ontstaan doordat zogeheten secundaire waterkeringen (die binnenwater tegenhouden) falen, door bijvoorbeeld extreme neerslag of droogte. Omdat zo'n overstroming meestal relatief beperkt is, kunnen herverzekeraars die schade aan, heeft het Verbond becijferd. Als de

twee grootste secundaire waterkeringen overstroomd zou de schade maximaal 1,2 miljard euro zijn. Het is nu aan verzekeraars zelf om te besluiten of ze relatief kleinschalige overstromingen inderdaad meeverzekeren in hun opstal- en inboedelverzekeringen. Verschillende verzekeraars laten weten de mogelijkheden hiervoor nog te onderzoeken.

Het kan overigens premie schelen als je je huis goed onderhoudt en groen in de tuin hebt in plaats van alleen tegels. Als je bij een dijk woont, is het niet handig dure spullen in de kelder te zetten en in tijden van droogte is het aan te raden de afvoer schoon te houden. 'Er zijn verzekeraars die daar steeds meer nadruk op leggen', zegt een woordvoerder van het Verbond.

Een dak dat regenwater opslaat

Als huiseigenaar heb je tal van mogelijkheden zelf je huis regenbestendig te maken. Zo kan een groen dak - een dak begroeid met planten - fungeren als waterbuffer om water tijdelijk op te slaan en later langzaam af te voeren, zodat het riool niet overbelast raakt bij hevige regen. Dat werkt het beste op een plat dak. Volgens Milieucentraal varieert het aanleggen van een groen dak van 40 euro per vierkante meter

100 miljoen euro schade

Volgens het Verbond van Verzekeraars veroorzaakt extreme regen jaarlijks voor 100 miljoen euro verzekerde schade aan woningen.

Lekke daken

Veel schade is het gevolg van lekkende daken, schrijft platform Amsterdam Rainproof. Het kwetsbaarst zijn woningen op de begane grond of met souterrain.

Werkelijke schade hoger

65 procent van de mensen met waterschade dient volgens Amsterdam Rainproof geen claim in bij een verzekeraar. De werkelijke schade ligt dus hoger dan bekend.

'We wonen op een terp'

Jos Schalkwijk (61) en Anneriet (58), Warmerhuizen

'We wonen al drieëntwintig jaar op een terp, in een twee-onder-een-kapwoning uit 1975 in het centrum van het dorp. Regenwater liep de terp af naar een greppel. Maar omdat de tuin rondom het huis naar beneden liep, konden we er weinig mee. Vier jaar geleden hebben we hem daarom aangepast. We wilden graag een tuin met veel groen, en we wilden zoveel mogelijk regenwater zelf verwerken. We moesten er rekening mee houden dat de gemeente het aangezicht van de terp wilde behouden. Nu loopt de tuin in vier terrassen af, in stappen van ongeveer twintig centimeter. Het is een oase van groen geworden, met verschillende grassoorten, vlinderstruiken, bamboe, en bomen die schaduw geven bij warme dagen. Doordat we hoger wonen, hebben we geen wateroverlast. En de tuin houdt water nu langer vast, het zakt ter plekke de grond in. De aanleg kostte 10.000 euro.'

voor een sedumdak van lichtgewicht vetplanten tot 120 euro per vierkante meter voor een intensief begroeide daktuin.

Een simpele oplossing is de regenton, zowel geschikt voor op een balkon als in een tuin. Water dat je daarmee opvangt, kun je gebruiken om planten water te geven of de auto te wassen. Je koppelt dan de regenpijp af, waardoor regenwater niet meer het riool inloopt, maar in de ton. Er zijn ook regenzuilen en regenschuttingen. Een regenton van honderd liter heb je al vanaf ongeveer 40 euro, prijzen lopen op tot meer dan 200 euro voor designtonnen of regenzuilen.

Je kunt het niet alleen

Huiseigenaren met laag gelegen woningen of een souterrain kunnen met een schot of waterstopper en zandzakken voor de voordeur het nodige water tegenhouden. Als huiseigenaar ben je in eerste instantie zelf verantwoordelijk voor de afvoer van hemelwater, maar je kunt het niet alleen. Woningen beschermen tegen wateroverlast is een klus die huiseigenaren, gemeenten en waterschappen bij uitstek samen moeten klaren, zegt Hilde Niezen, bestuurder van de Vereniging van Nederlandse

Grote waterkeringen

Nederland heeft volgens Rijkswaterstaat ongeveer 3.700 kilometer aan primaire waterkeringen om het land te beschermen tegen overstromingen van buitenwater (zee, grote rivieren).

Kleine waterkeringen

Er is circa 14.000 kilometer aan regionale/secundaire waterkeringen om binnenwater tegen te houden. 60 procent van Nederland is kwetsbaar voor overstromingen

Wolkbreuk

Tijdens de wolkbreuk in Amsterdam, 28 juli 2014, viel tussen de 50 en 90 millimeter regen. Het rioolstelsel is ingericht op ongeveer 20 mm per uur.

Gemeenten. 'De gemeente is verantwoordelijk voor de openbare ruimte, zoals de riolering', zegt zij. Dat kost gemeenten vele miljoenen, geld dat ze via de rioolheffing bij huishoudens en bedrijven ophalen. 'Huseigenaren hebben de plicht hun huis te beschermen tegen het binnendringen van water.' Dat betekent onder meer het waterdicht maken van het huis, inclusief ondergrondse ruimtes als kelder of souterrain. Dat kost al gauw duizenden euro's. De huseigenaar is ook verantwoordelijk voor het goed functioneren van de binnenriolering: de afvoer van hemelwater en het vuile water uit onder andere de badkamer.

Als de gemeente niet zorgt voor een goede verwerking van regenwater, kun je alsnog natte voeten krijgen. Alle gemeenten moeten uiterlijk komend jaar een stresstest doen om in kaart te brengen waar overlast door onder meer extreme regen kan ontstaan. De meeste gemeenten zijn al begonnen met maatregelen, zegt Niezen.

Riolen kunnen het niet aan

Nederlandse riolen zijn vaak niet bestand tegen zoveel regenwater. Daarom koppelen steeds meer gemeenten de afvoer van regenwater af van de riolering. Het regenwater zakt dan in de

'De hele benedenverdieping overstroomde'

Roelof Elsinga (69) en Lies (70), Grootegast

'Ons huis is een bungalow uit 1972, we kochten het zes jaar geleden. Het heeft drie verdiepingen, waarvan een ondergrondse. Daar hebben we een garage, werk-kamer en zitkamer. Voor de toegangsdeur ligt een rooster met daaronder een goot, die voert regenwater af naar een grote put, waar wel elfduizend liter water in kan. De put heeft een pomp voor de afvoer van het water. De afvoer kwam uit op het riool. Maar als dat bij hevige regen vol was, kon de pomp het water niet kwijt. Gevolg was dat twee jaar geleden de hele benedenverdieping overstroomde. We hielden er al rekening mee, er ligt een betonvloer en alle spullen stonden hoger. Maar ik heb toen in de grond een leiding van zo'n vijftien meter gelegd: van de pomp naar de sloot achter ons huis. Bij extreme regen kan de pomp het water zo kwijt. Het kostte ongeveer 50 euro. We kunnen nu weer met een gerust hart van huis bij regen.'

Overstromingsverzekering ...

De enige verzekeraar waarbij je je momenteel kunt verzekeren tegen overstromingsschade is die van Neerlandse.

... dekking

De verzekering dekt overstromingsschade aan inboedel en woonhuis door een dijkdoorbraak, niet (goed) sluiten van een sluis of falen van een stormvloedkering.

Waterschappen

Er zijn 21 Waterschappen in Nederland, hun werk is onder andere het drooghouden van Nederland. Ze beheren dijken, watergangen en wegen.

bodem, loopt naar (tijdelijke) waterbergingen of loopt weg via grachten en sloten. Bewoners van de Amsterdamse wijk Betondorp in de Watergraafsmeer, een polder vijf meter onder het Normaal Amsterdams Peil (zeeniveau), hebben daar al ervaring mee. Zij kregen onder meer een ondergronds ontwateringssysteem en twee putloze straten in hun wijk, waarbij overtollig regenwater via infiltratiegoten naar een sloot stroomt. Ze kregen ook een wadi: een waterbergende groenstrook. Het regenwater dat in omliggende straten valt, stroomt naar de wadi, waar het water door de planten en de lagere ligging langzaam in de bodem zakt.

Soms met subsidie

Gemeenten zorgen voor meer groen in de straten, lichten inwoners voor over groenere tuinen en andere oplossingen voor de afvoer van regenwater. Meer groen zorgt ook voor meer verkoeling in perioden van hitte en droogte.

Voor het aanleggen van systemen die regenwater afvoeren naar tuin of sloot, in plaats van naar het riool, verstrekken sommige gemeenten subsidies. Ook voor het opvangen van regenwater met groene daken bestaan subsidies. 'Altijd lokaal geregeld', zegt Niezen. 'In elke gemeente is dat anders.'

dit vindt de vereniging

'Bij nieuwbouw hebben zowel overheid als huiseigenaar nog mogelijkheden om rekening te houden met de afvoer van water, de aanleg van riolering et cetera', zegt beleidsadviseur Michel Ligtle. 'Bij bestaande woningen is dat lastiger. Die zijn al aangesloten op een afvoerstelsel dat extreme hoeveelheden water vaak niet goed kan verwerken. Hiervoor moet een gezamenlijke aanpak komen. Het initiatief moet bij overheid en waterschappen liggen.'

De gemeente Rotterdam biedt huiseigenaren sinds 2008 een subsidie voor de aanleg van groene daken. Dit jaar is dat 20 euro subsidie per vierkante meter groen dak, komend jaar 15 euro per vierkante meter. Volgens John Jacobs, regisseur van Water Sensitive Rotterdam, komt de subsidie komend jaar beschikbaar voor meer 'klimaataanpassingsmaatregelen'. 'De gemeente Rotterdam wil bewonersinitiatieven stimuleren', zegt Jacobs. De gemeente, ruim 640.000 inwoners, gaat al decennia om met extreme neerslag. Dat komt omdat de stad kampt met de combinatie van extreme regen en bodemdaling. Het oude wa-

terafvoersysteem kan dat maar beperkt aan. 'Rotterdam ligt onder zeeniveau. En in de oude wijken in het centrum en daar omheen, daalt de bodem twee centimeter per jaar. Dat heeft gevolgen voor kelders en souterrains. Die moeten waterdicht zijn.' Rotterdam wil dat nieuwbouwhuizen op termijn verplicht zeven centimeter regenwater op eigen terrein kunnen bergen. 'Daar gaan we mensen mee helpen', zegt Jacobs. 'Maar in oude wijken is dat niet reëel.'

De organisatie Bluelabel (een initiatief van onder meer verzekeraar Achmea) bracht voor elk pand in Nederland in kaart hoe groot het risico is op wateroverlast bij hevige buien. Landelijk lopen vooral huizen in lager gelegen gebieden risico, en glooiende gebieden in de omgeving van Nijmegen. Evenals de centra van de vier grote steden. 'Als je een huis koopt, zou je moeten weten wat het risico is', zegt Jacobs. 'Naast een verplicht energielabel, zou een huis ook een verplicht label voor het overstroomingsrisico moeten hebben.'

■ Weten of je gemeente subsidie geeft voor een groen dak? Kijk op energiesubsidiewijzer.nl

Waterschapsbelasting

Het extreme weer bezorgt de Waterschappen meer werk. Ze financieren hun werk door het heffen van belastingen. Het is dan ook de verwachting dat de waterschapsbelasting omhoog gaat.

Droogte en fundering

Afgelopen zomer kende een lange droogteperiode, waardoor een watertekort ontstond. Dit kan rottende funderingspalen veroorzaken, waardoor huizen kunnen verzakken.

Goede raad

Advies om je huis bestand tegen de regen te maken is te vinden op rainproof.nl. Advies voor de tuin: huisjeboomjebeter.nl